



“De Staat van ons Jenaplanonderwijs”

22-04-2022

Beste ouders,

Het zal jullie niet ontgaan zijn dat de onderwijsinspectie afgelopen periode in een landelijk rapport, genaamd “De Staat van het Onderwijs”, heeft aangegeven zich zorgen te maken over de resultaten op met name schrijven, rekenen en lezen in Nederland.

Als VJN-scholen zijn we uiteraard al veel langer bezig met onze jenaplan-onderwijs-kwaliteit. We hebben in 2017 in onze missie uitgesproken om ‘kwalitatief goed jenaplanonderwijs’ te verzorgen en we hebben daarop, samen met alle collega’s, de afgelopen jaren fors geïnvesteerd.

Een aantal maatregelen uit de vorige schoolplanperiode (2017-2021):

- verkleining van de stamgroepen naar een streefmaximum van 25 kinderen (op dit moment variëren onze middenbouw-groepen tussen de 18 en 22 kinderen)
- scholing voor alle stamgroepleiders m.b.t. organisatie en didaktische vaardigheden (instructie en ondersteuning)
- verenigingsbrede ontwikkelteams voor alle vakgebieden op school (taal, wereldoriëntatie, lezen, rekenen, expressie, etc.)
- nieuwe methoden, materialen en werkwijzen voor o.a. rekenen, technisch lezen, begrijpend lezen en luisteren, fonemisch bewustzijn, plusaanbod, etc.)
- opleiden hoogbegaafdheidsspecialisten en plus-beleid ontwikkelen.
- extra ondersteuning door onderwijsassistenten

Voor de komende schoolplanperiode (2022-2025) hebben we ons een aantal nieuwe (vervolg-)doelen gesteld:

- meer ruimte voor jenaplanactiviteiten als wereld-oriëntatie, beeldende vorming en expressie
- meer thematisch werken en schoolbrede projecten
- verbeteren taal- en spellingonderwijs
- opleiden en aanstellen vakspecialisten (rekenen, taal, etc.)

We merken echter dat het realiseren van voldoende instructie en individuele ondersteuning steeds lastiger te realiseren is in een stamgroep met drie leerjaren. Deze organisatie betekent namelijk dagelijkse instructiemomenten voor drie groepen. Dit beperkt de mogelijkheid om kinderen te ondersteunen en te begeleiden bij het 'zelfstandig' verwerken van de leerstof.

Om die reden hebben we het afgelopen jaar samen met het team onderzocht op welke wijze we de voorwaarden kunnen scheppen om ons jenaplanonderwijs nog zichtbaarder en beter te maken. We hebben hiervoor niet alleen vanuit onze eigen ervaring en kennis geput, maar ook andere scholen bezocht, collega-directeuren van jenaplanscholen geconsulteerd, (jenaplan-)literatuur bestudeerd, etc.

Allerlei oplossingsrichtingen (comprimeren of wijzigen lesaanbod, extra ondersteuning, aanpassing stamgroep organisatie, etc.) zijn daarbij verkend. Uiteindelijk zijn we in het MT (directie, IB'ers en bouwcoördinatoren) tot de conclusie gekomen dat we geen afbreuk willen doen aan de kwaliteit van het huidige lesaanbod. De oplossing zal moeten worden gezocht in de organisatie van de stamgroepen.

Ook op dit punt zijn een aantal varianten onderzocht en besproken (intern en extern). De meeste varianten zijn daarbij om meerdere (meestal onderwijsinhoudelijke) redenen afgevallen. Uiteindelijk hebben we alle stamgroepleiders gevraagd een voorkeur uit te spreken voor de volgende oplossingsrichtingen:

1. tweejarige onderbouw, losse groep 3, tweejarige middenbouw, driejarige bovenbouw
2. tweejarige onderbouw, tweejarige midden- en bovenbouw (3,4 - 5,6 - 7.8)

De uitkomst van deze peiling gaf een zeer genuanceerde uitslag, waarbij voor beide varianten goed onderbouwde voorkeuren waren.

Naar tweejarige stamgroepen

Uiteindelijk hebben we begin april als directie de knoop doorgehakt en besloten om m.i.v. volgende schooljaar (2022-2023) verder te gaan met **tweejarige stamgroepen** op beide scholen.

De volgende argumenten hebben tot dit besluit geleid:

1. Voor twee jaargroepen instructies voorbereiden i.p.v. drie, biedt ruimte en tijd om instructies grondiger voor te bereiden en uit te voeren. Dit zal de kwaliteit van de instructies verhogen.
2. Twee leerjaren betekent 30% minder instructietijd en geeft dus extra tijd voor ondersteuning en begeleiding bij de verwerking. Kinderen worden meer en sneller geholpen, waardoor ook het werktempo tijdens de verwerking omhoog zal gaan.
3. **Een tweejarige groep blijft een stamgroep** aangezien kinderen door elkaar zitten, veel activiteiten (gesprek, spel, werk en viering) met de hele groep samen gedaan worden en samenwerking en samen spelen tussen oudere en jongere kinderen mogelijk blijft. Daarnaast blijft de mogelijkheid om activiteiten (WO-, expressie, etc.) stamgroep-doorbroken aan te bieden. Jaarlijks schuift een groep door naar een stamgroep, met een gevormde of bestaande structuur en cultuur. Kinderen zijn een keer oudste en jongste, het meester- en leerling principe blijft gehandhaafd, er kan bij aanvang nog steeds met maatjes gewerkt worden.

4. In de nieuwe tweejarige groepen zitten maximaal 25 kinderen (volgend schooljaar gemiddeld 22 kinderen per stamgroep)..
5. We verwachten dat de nieuwe samenstelling van de stamgroepen werkdrukverlagend zal werken voor de stamgroepenleiders.
6. Er worden 4 bouwteams gevormd, zodat er gericht overleg plaats kan vinden tussen vergelijkbare stamgroepen. De bouwteams worden compacter, wat overlegtijd en besluitvorming ten goede zal komen. Namens elk bouwteam heeft de bouwcoördinator zitting in het managementteam. Hiermee blijft de rode draad door de hele school gewaarborgd.

De komende weken gaan we met de stamgroepenleiders de benodigde stappen zetten om een goede start van het nieuwe schooljaar te maken. Dat begint met de indeling van de groepen en de bijbehorende bezetting. Uitgangspunt hierbij is dat er voor zoveel mogelijk kinderen zo weinig mogelijk verandert.

Echter enige verschuivingen van kinderen naar een andere stamgroep zal ook nu onvermijdelijk zijn. Een proces dat in het hiervoor ook jaarlijks plaatsvond.

We begrijpen dat deze stap ouders en kinderen wellicht zal verrassen en mogelijk nog vragen oproept. Hieronder zullen we trachten een aantal vragen alvast te beantwoorden. Mochten er nog andere vragen leven of zaken nog onduidelijk zijn, dan horen we dat graag. Wij zijn bereikbaar via het emailadres: directie@jenaplanschool.nl

Met vriendelijke groet namens het team van de Peter Petersenschool en 't Vlot,

Tamara en Tom
(directie/bestuur VJN)

bijlage:

Vraag en antwoord....

1. Waarom deze stap op dit moment?

We voelden een grote urgentie om een oplossing bieden voor de eerder genoemde programmadruck in met name de middenbouw, de complexe organisatie en hoge werkdruk voor veel stamgroepleiders, de resultaten die op sommige terreinen achter blijven bij onze ambities en verwachtingen, de beperkte tijd voor projecten, WO, expressie en beeldende vorming (o.a. genoemd door de kinderen in de tevredenheidspeilingen in 2019 en 2021).

De onderwijskundige discussie hierover vindt al bijna een jaar plaats binnen het team en is begin april afgerond met een keus van de directie (zie stappenoverzicht bij vraag 9)..

Er ligt inmiddels een plan van aanpak om de overgang de komende periode goed voor te bereiden.

2. Tweejarige stamgroepen. Kan dat wel in een jenaplanschool?

Veel jenaplanscholen worstelen met de programmadruck en organisatie in een driejarige stamgroep. Elke school zoekt hierbij een organisatie die het best bij de eigen schoolcultuur en -ontwikkeling past. Er komen dus allerlei varianten van stamgroepen voor op jenaplanscholen. Denk aan een 1,2,3 of een 2,3-combinatie. Ook zijn er scholen met een losse groep 3.

In de jenaplan-basisprincipes staat hierover:

Basisprincipe 16. In de school vindt overwegend heterogene groepering van kinderen plaats, naar leeftijd en ontwikkelingsniveau, om het leren van en zorgen voor elkaar te stimuleren.

Op jenaplanschool 't Vlot hebben we overigens tot 4 jaar geleden meer dan twintig jaar in tweejarige stamgroepen gewerkt.

3. Een tweejarige groep is dat niet gewoon een combinatieklas?

Wij vinden een stamgroep wezenlijk iets anders dan een combinatiegroep. In een combinatieklas zijn over het algemeen de lesprogramma's en activiteiten volledig gescheiden per leerjaar. Kinderen zitten per leerjaar gegroepeerd in de klas en volgen hun eigen onderwijsprogramma.

In een stamgroep werken, spelen en zitten we gewoon door elkaar. Het programma voor veel vakken is stamgroepbreed (denk aan kringen, studies, projecten, thema's, gym, expressie en beeldende vorming, etc.)

4. Gaan alle kinderen naar een nieuwe stamgroep?

We proberen om deze overgang met zo min mogelijk veranderingen te realiseren. Echter, gezien het feit dat de stamgroepen toch wat moeten herschikken zal er hier en daar wel een verschuiving voor de kinderen plaatsvinden. Voor de een zal dat een teleurstelling zijn, voor de ander misschien juist wel een fijne stap. De kinderen van de huidige groep 2 schuiven door naar Middenbouw1 (3,4), de kinderen van de huidige groep 4 komen in Middenbouw2 (5,6) en de kinderen van de huidige groep 6 vormen samen met groep 7 straks de Bovenbouw (7,8).

Om het aantal kinderen in de bovenbouw van 't Vlot ook onder de 25 te houden zal er tijdelijk een bovenbouwgroep (6,7) gevormd, die het jaar erop als 7,8 verder gaat.

5. Liggen nu voor de komende jaren de stamgroepen vast?

Uitgangspunt is rust in de organisatie. Voor kinderen, ouders, maar ook voor stamgroepleiders. Echter de ervaring leert dat het samenstellen van stamgroepen soms mede afhankelijk is van het aantal kinderen in een bepaald leerjaar.

We blijven zo veel mogelijk vast houden aan kleine stamgroepen, wellicht is hierdoor wel eens een tussenbouw nodig om toch stamgroepen te kunnen vormen (en geen losse jaarklas).

6. Hoe ziet de samenstelling en de bezetting van de groepen er straks uit?

Hieronder de nieuwe indeling van de stamgroepen. M.b.t. de bezetting blijven nagenoeg alle stamgroepleiders bij hun huidige stamgroep. Wel zullen er kinderen verhuizen naar een andere stamgroep omdat hun leerjaar niet meer binnen de huidige stamgroep past.

Op de PPS:

	stamgroep	samenstelling	bezetting
OB	Toverwoud	1,2	Martine / Maaike
	Heksenkring	1,2	Gerda
	Sprookjesbos	1,2	Francien
MB1	Villa Kakelbont	3,4	Vanessa (Maaike)
	Apenrots	3,4	Janna / Dorien
	Orion	3,4	Nadine (Francien)
MB2	Drakenstein	5,6	Circe
	Mansolein	5,6	Martin / Essienna
	Thule	5,6	Babette (Dorien)
BB	Olympus	7,8	Dorianne (Daan)
	Atlantis	7,8	Yvonne L (Mejury)
	Narnia	7,8	Lisanne (Martine)

Op 't Vlot:

	stamgroep	samenstelling	bezetting
OB	Strand	1,2	Mejury / Maartje
	Zeesterren	1,2	Anne Lotte
MB1	Piratenschip	3,4	Yvonne dV
	Strand	3,4	Jamie
MB2	Wad	5,6	Ingela
BB	Koraal	6,7 (> 7,8)	Lisa
	Rif	7,8	Lotte

(collega) = 1 dag in de stamgroep

(> 7 / 8) = wordt schooljaar 23-24 de tweede groep 7 / 8

Onder voorbehoud van eventuele wijzigingen in de verdere uitwerking

7. Hoe en wanneer worden de kinderen verdeeld?

Jaarlijks worden kinderen verdeeld over de stamgroepen. Vorig jaar gold dit enkel voor de kinderen van groep 2 (naar de MB) en groep 5 (naar deBB). Dit jaar zullen meer kinderen verhuizen naar een nieuwe stamgroep omdat bijvoorbeeld hun jaargroep geen deel meer uitmaakt van de huidige stamgroep. Dit is altijd een complexe puzzel, waarvoor het team tijd nodig heeft. We starten hier direct na de mei-vakantie mee en hopen de nieuwe groepsindeling rond half juni met jullie en de kinderen te kunnen delen.

8. Wat betekent dit voor de schoolreizen en schoolkampen

Dit gaan we de komende weken verder uitwerken. Het kan zijn dat straks alleen de groep 7,8 op een meerdaags kamp gaat. Echter in het verleden zijn we ook met een groep 5,6 wel eens twee dagen op kamp geweest. Voor komend schooljaar gaan we nog bekijken wat dit betekent voor de kinderen in met name groep 6.

9. Welke stappen zijn er gezet om tot dit besluit te komen?

Eerste aanleiding voor dit proces was de zorg in het middenbouw-team over de toegenomen programmadruck door de nieuwe werkwijzen en methoden. Daarnaast

- besprekingen in middenbouw-team (juni 21)
- bespreekstuk 1 in MT (sep 21)
- bespreekstuk in alle bouwteams (sep 21)
- scholenbezoek tijdens team2daagse en plenaire uitwisseling ervaringen (okt 21)
- plenaire bespreking over organisatievormen
- bespreking in MR (nov 21)
- bespreking in bouwteams van mogelijkheden t.a.v. lesaanbod en organisatie (jan 22)
- consultatie mede-jenaplandirecteuren binnen NJPV-overleg (feb 22)
- directieoverleg n.a.v. bouwverslagen, opbrengsten eerdere bijeenkomsten, collegiale consultatie
- bespreeknotitie Programmadruk besproken in MT
- bespreking directie en uitnodiging teampeiling
- notitie programmadruck voor het team
- teampeiling (27 respondenten)
- besluitvorming CvB (6-4-22)
- informeren team 6-4-22)
- instemming MR (7-4-22)
- informeren ouders (22 april 22)